

Бобренко І.В. Організація занять з формування безпечної поведінки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку / І.В. Бобренко // Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка).]. – Київ : Симоненко О. І., 2019 – С. 22 – 25.

**Бобренко Інна Всеволодівна,
науковий співробітник,
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка,
Київ, Україна**

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ З ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність дослідження. Здоровий спосіб життя та його складники, особливо – оптимальний режим організованої фізкультурної рухової активності, що сприяє формуванню здоров'я та підвищенню адаптаційного потенціалу учня, має суттєве значення в системі забезпечення всебічного розвитку молодших школярів із особливими освітніми потребами [1, 2, 3, 4, 5, 6]. При проведенні всіх форм роботи з фізичної культури у спеціальних закладах загальної середньої освіти для учнів з інтелектуальними порушеннями важливо передбачити заходи безпеки та попередження травматизму дітей. У роботі ми розглянули особливості дотримання заходів безпеки та попередження травматизму учнів і можливості їх поліпшення.

Мета дослідження: особливості та можливості оптимізації заходів безпеки та попередження травматизму учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в процесі фізичного виховання.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури; кількісна та якісна обробка експериментальних даних; педагогічний експеримент, педагогічне спостереження.

Бобренко І.В. Організація занять з формування безпечної поведінки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку / І.В. Бобренко // Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка).]. – Київ : Симоненко О. І., 2019 – С. 22 – 25.

Результати дослідження. Безпечна поведінка – важлива ланка системи навчання учнів із порушеннями інтелектуального розвитку. Необхідним є забезпечення умов для фізичного та психологічного благополуччя дітей в процесі фізичного виховання, попередження травматизму, фізичних і емоційних перевантажень, що призводять до стомлення і перевтоми, зважаючи на особливості заходів їх реалізації [1, 2, 3, 4].

При організації фізкультурної діяльності варто дотримуватись наступних вимог:

- не допускати знаходження учнів у залі або на фізкультурному майданчику без нагляду педагога;
- стежити за правильним вибором місця проведення заняття, щоб у полі зору перебували всі школярі;
- стежити за тим, щоб учні самовільно не використовували прилади, тренажери;
- при виконанні вправ з предметами стежити за достатнім інтервалом і дистанцією між учнями;
- навчаючи дітей руховим навичкам, педагог повинен забезпечити правильний показ руху;
- здійснювати постійний контроль за збереженням правильної пози та постави дітей під час виконання вправ;
- контроль стану дітей, не допускаючи їх перевтоми;
- ознайомлення дітей з правилами поведінки на занятті та систематичний контроль їх виконання.

Бобренко І.В. Організація занять з формування безпечної поведінки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку / І.В. Бобренко // Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка).]. – Київ : Симоненко О. І., 2019 – С. 22 – 25.

Будь-яка рухова діяльність дітей з інтелектуальними порушеннями в процесі фізичного виховання може здійснюватися лише під безпосереднім контролем і наглядом з боку педагога [2, 4].

З метою оптимізації заходів безпеки та попередження травматизму школярів доцільно:

- пояснювати правила техніки безпеки кілька разів;
- мати на увазі при поясненні та при роботі з забезпечення виконання правил поведінки та безпеки особливості психофізичного розвитку молодших школярів з інтелектуальними порушеннями: уповільненість, вузькість, інактивність сприймання, його недостатню диференційованість; порушення розвитку осмисленої пам'яті; порушення формування мисленнєвої діяльності учнів в умовах неповноцінного чуттєвого пізнання, мовленнєвого недорозвитку, обмеженої практичної діяльності; недосконалість формування усіх форм мислення, особливо понять; складність концентрації уваги; недорозвиток довільної уваги; недорозвиток мовлення; недорозвиток волі; психоемоційну нестабільність; неоднорідність порушень рухової сфери, координації, точності та темпу рухів, відтворення заданих рухів та положень, наявність синкінезій;
- нагадування правил техніки безпеки за потреби;
- по ходу проведення заняття (уроку) постійно слідкувати за дотриманням учнями техніки безпеки, використовуючи вказівку при недотриманні;
- постійна підтримка мотивації дотримання дітьми техніки безпеки;

Бобренко І.В. Організація занять з формування безпечної поведінки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку / І.В. Бобренко // Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка).] – Київ : Симоненко О. І., 2019 – С. 22 – 25.

- при виконанні фізичних вправ – додатковий контроль правильності техніки виконання: загроза неправильного виконання вправи у зв'язку з недостатнім розвитком координаційних здібностей, швидкості реакції тощо.

Організація навчально-виховного процесу дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку вимагає від педагога високого професіоналізму, здатності до зміни тактики в залежності від індивідуальних особливостей розвитку дитини.

Уроки фізичної культури, режимні фізкультурно-оздоровчі заходи та позакласні форми занять фізичною культурою і спортом збагачують учнів руховими навичками та сприяють розвитку рухового аналізатора. Їх вплив не обмежується корекцією окремих функцій, а й забезпечує гармонізацію психофізичного розвитку дітей та корекцію його порушень, сприяє соціальній адаптації молодших школярів. Взаємозв'язок усіх напрямів навчально-виховного процесу при проведенні занять з фізичної культури створює оптимальні умови для всебічного розвитку особистості учнів.

Висновок. Поліпшення заходів безпеки та попередження травматизму учнів із порушеннями інтелектуального розвитку в процесі фізичного виховання сприяє формуванню здоров'язбережувальної компетентності школярів, вагомого аспекту оптимізації їх навчальної і практичної діяльності, подальшої соціальної адаптації.

Список літературних джерел:

1. Антонік В.І. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: навч. посіб. / В.І. Антонік, І.П. Антонік, В.Є. Андріанов. – К.: Видавничий дім «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.

2. Бобренко І.В. Підвищення ефективності корекційно-розвивальної роботи з фізичного виховання молодших школярів з розумовою відсталістю / І.В. Бобренко // Галина Мерсіянова:

Бобренко І.В. Організація занять з формування безпечної поведінки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку / І.В. Бобренко // Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка).] – Київ : Симоненко О. І., 2019 – С. 22 – 25.

Життєві віхи. Науковий шлях : наук.-метод. посіб. / За. ред. В.В. Засенка – Київ: Фенікс, 2014. – С. 139-153.

3. Васьков Ю.В. Теорія і методологія дидактичних основ фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах / Ю.В. Васьков. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011. – 392 с.

4. Вільчковський Е.С. Оптимізація фізичного виховання дитини у вітчизняній системі освіти : [монографія] / [Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко, А.В. Цьось та ін.]. – Запоріжжя : ЗОІППО, 2010. — 250 с.

5. Засенко В.В. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я / В.В. Засенко, А.А. Колупаєва // Особлива дитина: навчання та виховання : науковий, навчальний, інформаційний журнал. – 2014. – №3 (71).– С. 20-29.

6. Особливості психолого-педагогічний супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу / навч.-метод. посіб. / авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, А.В. Міненко та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. – К., ІСП НАПН України, 2016. – 148 с.